

 JOURNAL AKRA Akra Kùltür Sa- nat ve Edebiyat Dergisi (AKRA)	Akra Journal of Culture Art and Literature (AKRAJOURNAL)	
Yıl 14, Year 14, Cilt 14, Volume 14, Sayı 39, Issue 39, Ocak 2026, January 2026 e-issn: 2687-6361		
Özgünlük kontrolü		Authenticity process
DOI: DOI: 10.31126/akrajournal.1636402		
Makale türü: Araştırma makalesi		Article type: Research article
Geliş tarihi	09.02.2025	Submitted date
Kabul tarihi	10.05.2026	Accepted date
Elektronik yayın tarihi	Mayıs 2026	Online publishing date
Atıf Bilgisi / Reference information <i>Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Karaağaçlı (2026) Küreselleşen Sosyo-kùltürel ve Ekonomik Ya- pıda Eğitimde Yeni Yönelimler /Akra Kùltür Sanat ve Edebiyat Dergisi AKRA / Akra Jour- nal of Culture Art and Literature, AKRAJOURNAL / 2026 / C.14 / S. 39 / s. 35-61</i>		

KÜRESELLEŞEN SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPIDA EĞİTİMDE YENİ YÖNELİMLER

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARAAĞAÇLI*

Öz: Küreselleşme olgusu uluslararası ölçekte yaygınlaşmaya devam ederken; anılan olgu-
nun sosyal, kültürel ve ekonomik yapıda neden olduğu değişimlerin eğitim süreçlerini nasıl
etkilediği? Sorusunun bilimsel araştırma bulgularıyla cevaplanması için girifilen bu araştır-
mada “küreselleşen sosyal, kültürel ve ekonomik yapıda eğitimde yeni yönelimler” konusu
problem durumu olarak ele alınmıştır. Betimsel türde tarama modeli çerçevesinde yürütölen
araştırmada; Küreselleşen sosyo-kùltürel ve ekonomik yapının görünümü, küreselleşmenin do-
ğurguları, uygulamaları, ekonomik örgütlenmeleri, siyasi ve mali oluşumları ve güvenlikte kü-
resel oluşumlar alt başlıklarında bulgular ortaya konulmuştur. Makale tezden, bildiriden, proje-
den vb. üretildi ise burada belirtilir. Araştırmada; 21. yüzyılın ilk çeyreğinde, küreselleşme
olgusu bugün evrensel ölçekte her alanda kullanılan bir etki alanına sahip olduğu, sömürgecilik
girifimlerinin yapı değiştirdiği, ulusal bağımsızlık girifimlerinin ve silahlanmanın hızlandığı,
evrensel ve ulusal güvenlik sorunlarının arttığı, devletin ekonomi ve üretim hizmetlerinin yeni
özneli liberal anlayışla çekildiği, elektronik ticaretin genişlediği, yeni neslin görsel uyarılara
tepkilerinin arttığı, yapay zekâ uygulamalarının yaygınlaştığı ve eğitimde yeni yönelimlerin;
bir eğitim-öğretim programının temel ögelerini etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmada;
küreselleşme olgusu, salt ekonomik alanda değil; sosyo-kùltürel ve eğitim süreçleriyle birlikte
ele alınıp özel düzenlemelere gidilmelidir. Küreselleşmenin eğitim-öğretim sistemlerine

*Gazi Üniversitesi- ORCID ID: 0000-0003-3488-1021

yansımaları tümel olarak, sıralılık, ardışıklık ve bütünlük getirecek şekilde tasarlanıp uygulanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: küreselleşme, eğitim süreçleri, yönelimler

IN THE GLOBALİZİNG SOCİO-CULTURAL AND ECONOMIC STRUCTURE NEW TRENDS İN EDUCATİON

Abstract: While the phenomenon of globalization continues to spread on an international scale; How do the changes caused by the mentioned phenomenon in the social, cultural and economic structure affect the educational processes? In this research, which was undertaken to answer the question with scientific research findings, the issue of "new trends in education in the globalizing social, cultural and economic structure" was addressed as a problem situation. In the research conducted within the framework of the descriptive scanning model; Findings are presented under the subheadings of the appearance of the globalizing socio-cultural and economic structure, the consequences of globalization, its applications, economic organizations, political and financial formations and global formations in security. In the research; In the first quarter of the 21st century, the phenomenon of globalization has a domain that is used in every field on a universal scale today, colonialism attempts have changed their structure, national independence attempts and armament have accelerated, universal and national security problems have increased, the state's economic and production services have been absorbed by the new subjective liberal understanding, electronic commerce has expanded, the new generation's reactions to visual stimuli have increased, artificial intelligence applications have become widespread, and new trends in education; It has been concluded that it affects the basic elements of an education-training program. In the research; The phenomenon of globalization is not only in the economic field; It should be considered together with socio-cultural and educational processes and special arrangements should be made. The reflections of globalization on education and training systems should be designed and implemented universally, in a way that brings order, succession and integrity.

Keywords: globalization, educational processes, trends

1. Giriş

“Küreselleşen sosyal, kültürel ve ekonomik yapıda eğitimde yeni yönelimler” konulu bu çalışma (1)Giriş, (2)Yöntem, (3)Bulgular ve Yorumlar, (4)Sonuçlar, (5)Öneriler (6)Vargı ve Yargı ve (7) Etiksel Gerekçe alt başlıklarında sistematik rapor hâline getirilmiştir. Çalışmanın Giriş alt başlığı altında Problem durumu, amaçlar, tanımlar ve sınırlılıklara yer verilmektedir.

1.1. Problem Durumu

Küreselleşme olgusu kendine özel evrilen süreci içinde önce ekonomi, sosyal ve kültürel alanlarda sonra eğitim alanında kendini göstermiştir. Bazı çevreler tarafından gezegeni etkileyen bir moda olgu gibi görülen küreselleşme olgusu bugün Neredeyse her alanda kullanılan bir etki alanına sahiptir. Alanlar

arasındaki karşılıklı etkileşim ülkeler arasında tüm dünyayı kapsayan bir nitelik kazanırken; var olan yönetim sistemleri, ekonomik politikalar ve sosyo-kültürel yapılarla birlikte ülkelerin eğitim sistemleri de değişime zorlanmıştır. Anılan değişimler ise “nasıl, ne içerikte, ne biçimde ve ne kadar?” gerçekleştiği sorularına bilimsel karşılıklar bulunması gereksinimini gündeme getirdiğinden; bu araştırmada “küreselleşmeyle değişen sosyal, kültürel ve ekonomik yapıda eğitimde beliren yeni yönelimler” problem durumu olarak ele alınmaktadır.

1.2. Amaçlar

Araştırma genelde; küreselleşen sosyo-kültürel ve ekonomik yapıda eğitimde yeni yönelimleri betimlerken; özelde ise aşağıda sıralanan alt amaçlar belirlenmiştir:

1. Küreselleşen sosyo-kültürel ve ekonomik yapının görünümünü belirlemek.
2. Küreselleşmenin doğurgularına dikkat çekmek.
3. Küreselleşmenin uygulamalarını tanıtmak.
4. Küresel ekonomik örgütlenmeleri analiz etmek.
5. Küreselleşmede siyasi ve mali oluşumları açıklamak.
6. Güvenlikte küresel oluşumları belirtmek.
7. Eğitim-öğretimde yönelimleri, bir programın temel öğeleri bağlamında ortaya koymak.

1.3. Gerekçe ve Önem

Araştırmada, “küreselleşen sosyo-kültürel ve ekonomik yapıda eğitimde yeni yönelimler” ortaya konularak: aşağıdaki yönlerde katkılar beklenmektedir:

- Küreselleşen sosyo-kültürel ve ekonomik yapıda eğitim olgusu güncel gelişmeler ışığında betimlenebilecektir.
- Küreselleşen sosyo-kültürel ve ekonomik yapıda eğitim olgusuna ait yeni yönelimlere dikkat çekilebilecektir.
- Küreselleşen sosyo-kültürel ve ekonomik yapıda eğitim olgusu bir programın temel öğeleri yönüyle tümel olarak analiz edilebilecektir.

1.4. Sınırlılıklar

Çalışma aşağıdaki yapısal sınırlılıklar içerisinde gerçekleştirilmiştir:

• **Konu kapsamı olarak;** küreselleşen sosyo-kültürel ve ekonomik yapıda eğitim olgusuyla,

• **Veri elderi olarak;** ilgili basılı materyaller ve internette bulunan sayısal bilgi kaynaklarına ek olarak; araştırmacının postpozitivist görüş ve gözlemlerine dayalı olarak elde edilen verilerle ve

• **Araştırma süresi olarak;** 07 Ekim 2024-30 Ocak 2025 tarihleri arasındaki 12 haftalık süreyle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Araştırma raporunda sıkça geçen kavramlar aşağıda tanımlanmaktadır:

Küreselleşme: Sosyal, kültürel, ekonomik ve eğitsel süreçlerin, ürünlerin ve hizmetlerin uluslararası ölçekte bütünleşerek gezegenin büyük bir köy hâline gelmesidir. Yabancı etimolojiyle globalleşmedir.

Eğitim olgusu: Bireysel ve toplumsal düzeylerde bilgi, beceri ve tutum formasyonlarında değişim ve gelişim oluşturma eğitim ve öğretim süreçlerinin tümelidir.

2. Yöntem

Araştırmanın yöntemi; araştırma modeli, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması, araştırmanın süresi olarak aşağıda açıklanmaktadır.

2.1. Araştırma modeli: Araştırma betimsel türde tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. Betimsel türlü tarama modelinde ele alınan konuyla ilgili kritik sorulara karşılıklar arandığından; tündengelim düşünce biçimiyle önce küreselleşme olgusu araştırmanın alt amaçları doğrultusunda tanıtılarak, eğitimde yönelimlere geçilmektedir (Karasar, 1991:77-79; Kaptan,1983:63).

2.2. Verilerin toplanması ve analiz edilmesi: Araştırmanın amaçları doğrultusunda basılı ve elektronik bilgi kaynaklarına ulaşılmış, teorik bilgiler araştırmacının postpozitivist görüş ve gözlemlerine dayalı olarak gerekli yorumlarına yer verilmiştir.

Bu yaklaşım içinde aşağıdaki amaçların gerçekleştirilmesine özel bir önem verilmiştir:

• Küreselleşen sosyo-kültürel ve ekonomik yapıda eğitim olgusu güncel gelişmeler ışığında analiz etmek.

• Küreselleşen sosyo-kültürel ve ekonomik yapıda eğitim olgusuna ait yeni yönelimleri ortaya koymak.

• Küreselleşen sosyo-kültürel ve ekonomik yapıda eğitim olgusu bir programın temel öğeleri yönüyle tümel olarak analiz etmek.

2.3. Çalışmanın Süresi

Araştırma, 07 Ekim 2024-30 Ocak 2025 tarihleri arasında toplam 12 haftalık süre içinde gerçekleştirilmiştir.

3. Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bulgular ve yorumlarında sınırlılıklar içinde erişilen veriler sunularak yorumlanmaktadır.

3.1. Küreselleşen Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapının Görünümü

Küreselleşen dünyanın bir kısmı teknolojik araçlar ve yapay zekâ uygulamalarıyla yüksek gelirler elde ederken diğer kesimi ise yoksullukla ve toprak parçasına sahip olmak adına mücadele etmektedir (Friedman, 2000).

21. yüzyılda günceli ve sonrasını daha somut algılama yolunda; Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapıya bakıldığında aşağıda sıralanan görünüm ortaya çıkmaktadır:

- Virüslerle iç (epidemi) ve dış (pandemi) salgınlar yaygınlaştı
- Uluslararası emperyalizm ekonomik ve kültürel şekle dönüştü.
- Ulus devlet yapısı değişti.
- Uluslararası barış girişimleri teoride kaldı.
- Uluslararası işbirliği söylemleri gündeme geldi.
- Uluslararası sosyal-kültürel alış-verişler dikkat çekti.
- Birleşmiş Milletlerin 2030 yılı sürdürülebilirlik hedefleri yenilendi.
- Gezegeni iklim değişikliği senaryoları sardı.
- Temiz çevre konusu uluslararası ölçekte ortak hale geldi.
- Sağlıklı gıdalara erişim sorunu yaygınlaştı.
- Emperyal etnik, ırksal ve din temelli kuşatmalar arttı.
- Yeni özneli liberal politikalar uygulama alanı buldu.
- Ülkelerin iç ve dış borçlanma tabloları dikkati çekti.
- Uluslararası alışverişlerde gümrük birlikleri gündeme geldi.
- Mekanik ve sanal ortamı evrensel ve ulusal güvenlik krizleri baş gösterdi.

- Temel çatışma ve coğrafi paylaşım bölgeleri Orta Doğu, Balkanlar ve Uzak Doğu oldu.
- Teknolojik, sosyal ve kültürel değişimde ABD ve Avrupa Birliği'nin yanı sıra Çin ismi de sık anılır oldu.
- Sermaye ve finansman potansiyeli, gelişmiş ülkeler lehine arttı.
- İç ve dış ticaret konularında yeni standartlar geliştirildi.
- Liberal siyasalar, ulus devletlerin kamusal eğitim ve sağlık uygulamalarında sosyal eşitlik sorunu arttı (Karaağaçlı, 2024b:3).
- Yapay zekâ uygulamalarının ürün ve hizmet alanları çeşitlendi.
- Hükümetler tarafından temiz ve yaşanabilir hava, su ve toprak değişkenleri temalı yazılı sözleşmeler yapıldı.

Yukarı satırlarda sıralan evrensel ve ulusal ölçekli değişimleri algısal olarak yönlendirmede; konvansiyonel medya; radyo, televizyon, gazeteler, dergiler, bültenler, basın bildirileriyle elektronik ve bilişim temelli medya: e-ortamli iletişimler, Facebook, X, LinkedIn, Instagram, Pinterest, Whatsapp, Bloglar, Messenger ve YouTube gibi sanal iletişim araçları etkili olmaya devam etmektedir (Karaağaçlı, 2024a:239 ve Karaağaçlı, 2024b:4).

3.2. Küreselleşmenin Doğurguları

Dünyayı küresel kılan ekonomik, siyasi ve askeri örgütlenmelerin doğurguları şöyle sıralanabilir:

- Bireyler, şehirler ve ülkeler küresel ekonomik etkinliklerin temel ve uyumlu parçaları hâlinde birbiriyle bütünleşmektedir.
- Sermaye ve para piyasaları, coğrafi yakınlık tanımaksızın dünyanın her yerinde çok rahat ve hızlı biçimde dolaşabilmektedir.
- Ekonomik ilişkiler sadece ait olduğu alanı değil; siyasi ve askeri oluşumları da etkilemektedir.
- İnsan hakları, hukukun üstünlüğü ve liberalizm kavramları evrensel ortak değerler olarak ön plana çıkmaktadır.
- Kitle iletişim araçlarının etkisi kültürel değişimi hızlandırmaktadır.
- Teknolojik, bilimsel ve finansal alt yapılar daha çok gelişmiş ülkelere artı değerler getirmektedir.
- Uluslararası anlaşmalar dünya üzerinde her etkinliği düzenleyen bir

nitelik göstermekte, ülkelerin tek başına hareket etme alanlarını gittikçe daraltmakta hatta olanaksız hale getirmektedir.

- Küresel ticaret, evrensel serbest piyasa ekonomisi, küçülen dünya, dünya vatandaşlığı gibi kavramlar yapısal sorunlara neden olmaktadır. Bu sorunların çözümleri de daha çok dışarıya açılmayı zorunlu kılmaktadır. Dışarıya açılma ise istikrar ve güvenceye gereksinim duymaktadır.

- Devlet yapısı az gelişmiş ülkelerde küçülürken, gelişmiş ülkelerde ise büyümektedir. Çünkü: salt “özelleştirme” programlarına dayalı girişimler.

- Borçlanma, finansal konularda dışa bağımlılık, eğitim, sosyal güvenlik ve işsizlik gibi temel sosyo-ekonomik sorunları çözmede yetersiz kalmaktadır.

- Gelişmiş ülkelerde ise sınırlı tutulan özelleştirme uygulamaları işletmelerin işleyişi, vergilendirilmesi, iş gören sayısı önceden belirlenen ve kamu yararına olan ulusal özel sermaye ağırlıklı olarak yapılmaktadır (Robertson, 2018 ve Aydoğan, 1999: 628).

- Küresel tarım ticaretinin bir sonucu olarak kendine yeter tahıl üreten ülke sayısında önemli bir azalma görülmektedir. Bu konuda dünya tahıl ticaretinde % 80’lik payla ABD önde gelmektedir (Boratav, 2000 ve Aydoğan, 1999: 644).

- Uluslararası şirketlerin ve enerji üreten tesislerin neden olduğu çevre kirliliği olgusu çevre koruma girişimlerini hızlandırmakta bu girişimler ise yaptırım gücünden uzak sivil toplum örgütleriyle sınırlı kalmaktadır. Çünkü, küresel ticarete önde gelen şirketler çevre koruma giderlerinden kaçınmaktadır.

- Az gelişmiş ülkelerde beliren sosyal adaletsizlik, çalışma güvencesizliği, zararlı maddeleri kullanma düşkünlüğü, mültecilerin göçleri, sosyal kutuplaşmalar türünden ulus devletleri tehdit eden darboğazlar küreselleşerek gelişmiş ülkelere de taşınmaktadır (Arslan, 2000 ve Aydoğan, 1999: 676).

- Az gelişmiş ülkelerde dışa bağımlılık alım gücünü düşürmekte, küresel şirketlerin pazarlarını giderek daraltmaktadır (Liemnt,1995; Ekin,1996 ve Giddens, 2000).

Dünyada giderek belginlik kazanan ekonomik yapılanmada (1)Kuzey Amerika -NAFTA, (2)Asya Pasifik-APEC ve (3)Avrupa Birliği-AB olmak üzere üç kutuplu bir yapı ortaya çıkmıştır. Şüphesiz bu yapılanmada coğrafi

yakınlık yerine yeni teknolojiler, üretim sistemleri ve sosyal güvenlik politikaları gibi etmenler belirleyici etken unsurların başında gelmektedir (Hirst ve Thompson,2019; T.C. Curbaşkanlığı, 2019).

Genelde adına ekonomik yapılanma denilen dünyadaki değişim olgusunun özeldeki etkileri ise şöyle sıralanabilir (Güvenir,2000:5; Rigel, 1991,110-114):

- Piyasa rekabetinin belirginlik kazanması,
 - Sermaye ve finansman piyasalarının hareket alanlarının genişlemesi,
 - Sınırsız iletişimin yaygınlaşması,
 - Küresel ölçekte sermayenin belirli kutuplarda dağılması,
 - Küresel sermayenin ulusal ekonomileri zorlaması,
 - İş yasalarına ilişkin tartışmaların gündemde yoğun yer alması,
 - Site tipi yerleşim fizik-mekânlarının çoğalması,
 - Kişisel becerilerin yerini teknolojik araçların alması,
 - Elektronik Rönesansın eğitim, endüstri, hizmet, sağlık ve eğlence gibi sektörleri etkilemesi,
 - İmaj endüstrisinin gündeme gelmesi,
 - Teknolojik kapasitesi yüksek ülkelerin üretimin küreselleşmesiyle daha güçlü hale gelmesi,
 - Küreselleşme ile uluslararası alış-verişlerin değişmesi,
 - Bireysel yazarlık haklarının yasallaşması,
 - İnsan Haklarının yasalar zemininde güvence altına alınması (İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi,1948)
 - Bireysel haklar, görevler ve sorumluluklar alanında sosyal eşitsizliklerin panzehiri sosyal eşitlik olgusunun tartışılması (Manza, 2020 ve Turner, 2020).
 - Ekonomik politikalarda uluslar üstü kurumlar örneğin IMF (International Money Foundation)'nin daha etkili olması,
 - İnternetin uçsuz bucaksız erişiminin coğrafi uzaklıkları yakınlaştırması hatta ortadan kaldırması,
 - Özelleştirme olgusunun çok depremlere neden olması, gibi etkiler dünyadaki küresel ekonomik yapılanmanın birer uzantısı olarak belirmektedir.
- Küreselleşmenin yukarı satırlarda yer verilen doğurgularının yaşayan bir konu olarak; sosyal, ekonomik, kültürel ve eğitsel alanlarda yaşam boyu

dikkate alınması pratik yaşam için önemsenmelidir (Kayacan, 2024: 396).

3.3. Küreselleşmenin Uygulamaları

Küreselleşmenin Uygulamaları; (1)Gümrük birliği uygulamaları, (2) İşgücünün serbest dolaşımı, (3)Para Birliği olarak dikkati çekmekte olup, anılan uygulamalar aşağıda ana çizgilerle tanıtılmaktadır:

3.3.1. Gümrük birliği uygulamaları: Bilindiği gibi gümrük birliği uygulamaları uyarınca serbest, ticaret işlevi yerine getirilmektedir. Söz konusu ticaret kapsamında üye ülkelerin etkileşimli ekonomik faaliyetlerine ait gümrük engelleri eş deyişle ticari kotalar, ithalat ve ihracat kalemlerindeki sınırlamalar azaltılarak sıfırlanmakta; birlik dışı ülkelere karşı ortak bir dış politika benimsenmektedir. Ayrıca gümrük gelirleri tek bir kaynaktan toplanarak önceden belirlenen ölçüler içerisinde üye ülkelere paylaştırılmaktadır (Gökdere, 1991:27; Günügür, 1998:1).

3.3.2. İşgücünün serbest dolaşımı: Küreselleşme olgusu ile kendi özel amaçları ile bütünleşen ülkelerde mesleki yeterlik diplomaları işlevsel olarak mesleki formasyonları gösteren pasaport anlamına gelmektedir. Bu anlam, ilgili meslek standartlarına dayalı mesleki yeterlik belgelerinden kaynaklanmaktadır. Çünkü, ilgili meslek belgelerinden birine sahip olanlar kendi düzeylerine uygun işler için gerek kendi ülkelerinde gerekse birliğe üye ülkelerde iş başvurularında bulunabilmekte; ayrıca sınav edilmeden işe alınabilmektedir (Karaağaçlı, 1995, Plumbridge, 1989:5-7 ve Karaağaçlı, 1996-1-2-3).

3.3.3. Para birliği: Küreselleşmeyle ilgili bir yön de ilgili bütünleşmeler içinde yer alan ülkeler arasında ortak para birliğinin sağlanmasıdır. Para birliğinin ise (1)Bölge içinde döviz kuru birliğini sağlamak ve (2)Finans ve sermaye hareketleri üzerinde kısıtlamaları kaldırmak şeklinde iki temel amacı bulunmaktadır (Öney,1980:239). Belirtilen bu amaçlar etrafında küreselleşen yeni dünya düzeninde ilgili birlik ülkelerinin döviz kurları arasındaki dalgalanma marjları daraltılmakta hatta ortadan kaldırılmaktadır. Sonuçta ülke paraları arasında sabit kurlar geçerli olmaktadır. Ayrıca, finans ve sermaye hareketleri üzerinde ise hiçbir coğrafi sınırlama olmaksızın tek bir sermaye piyasası içinde hareket edilmekte ya da sermaye piyasası bütünleşmesi sağlanmaktadır.

Para birliğinin birlik üyesi ülkelere getirilmesi ise aşağıda sıralanan noktalarda kendini göstermektedir (TC Cumhurbaşkanlığı, 2019; Öney, 1980:240-242):

- Döviz kurları sabit olduğundan sermaye piyasalarında istikrar sağlanmaktadır.

- Sermaye bütünleşmesi sağlanmaktadır.

- Kısa dönemli sermaye akımları yerine uzun dönemli sermaye akımları artmaktadır. Uzun dönemli sermayenin ise faiz farklarına karşı daha duyarlı olmasını sağlamaktadır.

- Para birliği spekülörleri ortadan kaldırmakta, dış ticarete uğraşan, döviz alım satımı yapan kişi ve kuruluşların sayısını azaltmaktadır. Bunun sonucunda ise anılan işlemler için harcanan emek, zaman, değiştirme giderleri önlenerek daha etkin kaynak kullanımı sağlanmaktadır (Avrupa Birliği, 2023-2).

Para birliğinin yukarıda değinilen yararlarının yanında, aşağıda belirtilen olası kayıpları da bulunmaktadır:

- İşsizlikle mücadelede sınırlı davranma ve

- Her ülkenin kendi seçeceği enflasyon ve kalkınma hedeflerine göre izleyeceği programları kendi para ve maliye politikaları içinde izleyememe.

Adına ister “yeni ekonomi” isterse “sanayi sonrası ekonomi” ya da bugünlerde çok kullanılmayan “post modern ekonomi” denilsin. Bir gerçek ki, dünya yönetimi yeniden düzenleniyor. Artık yeni yapıda ABD, Avrupa Birliği, Japonya ve gelişmekte olan ülkelerin kapışmaları eskisi gibi değil; hatta yok sayılmaktadır.

3.4. Küresel Ekonomik Örgütlenmeler

Küresel Ekonomik Örgütlenmeler aşağıda sıralanarak ayrı ayrı ana çizgilerle incelenmektedir:

- Gümrük Tarifeleri Genel Anlaşması (GATT)

- Dünya Ticaret Örgütü (OMC)

- Avrupa Birliği (AB)

- Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA)

- Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği Forumu (APEC)

3.4.1. Gümrük Tarifeleri Genel Anlaşması (GATT): 1947 yılında 23 ülke ABD öncülüğünde GATT anlaşmasını oluşturmuştur.

GATT'ın temel amaçları şöyle sıralanabilir:

- Dünya ticaretini serbestleştirmek.
- Gümrük vergilerinin oranlarını indirmek.
- Ticari koruma önlemleri almak.

Genel Merkezi Cenevre olan GATT, gelişmiş ülkelerin beklentileri ışığında bugünkü ortak pazarların dolayısıyla küreselleşme ve yeni dünya düzeni anlayışının temel alt yapısını oluşturmuştur.

3.4.2. Dünya Ticaret Örgütü (OMC): Dünya Ticaret Örgütü (OMC), 1995 yılında 125 ülkenin katılımıyla Uluslararası bir yapıya kavuşmuştur. OMC'nin yapılanmasındaki temel gerekçe, GATT'ın yetersiz kaldığı ekonomik yaptırımları daha artırmaktır. Eş deyişle OMC "eksiksiz serbest ticaret anlayışını" uygulamaktadır.

3.4.3. Avrupa Birliği (AB): AB' nin bugünkü yapıya kavuşmasının başlangıcının 1950'li yıllara uzandığı, 1957'de Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) olarak şekillendiği, ekonomik bütünlüğün yanı sıra siyasal boyutlu olarak uygulamalarının genişlediği ve on beş ülkeli AB' ne dönüştüğü gözlenmektedir. 20. yüzyılda değişik amaçlarla çatışan Avrupa ülkeleri hem bir daha çatışmamak hem de Avrupa Birleşik Devletleri düşüncesini yaşamsal kılmak için içte "bir" dışta "bütün" yaklaşımını izlemektedir (Armaoğlu, 1983).

Anılan AB yaklaşımının belirgin özellikleri aşağıda sıralanmaktadır (Avrupa Birliği, 2023-1):

- Sınırlar yok,
- Her alanda ortak standartlar var,
- Araştırma ve geliştirme etkinliklerinde ortak destek var,
- Ortak çevre politikaları var,
- Ortak para birimleri var. Avrupa Para Birimi EURO.
- Ortak güvenlik eylemleri var. Nisan 1999'da Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği (AGSK) ortak güvenlik amacıyla oluşturuldu.

Bugün AB'nin kendi tarım ürünlerinin değerini korumak için çiftçilerini desteklemek amacıyla mali portföylerinin önemli bir kesimini bu yöne aktarma zorunda olma, işsizliği önleyeme ve ekonomik pazarlarını dünya üzerinde daha çok genişletememe gibi sorunları bulunsa da, AB dünyanın en büyük ve en iyi korunan ortak pazarı konumundadır.

3.4.4. Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması–NAFTA: Bir yandan AB'nin ve Japonya'nın ekonomik büyümesi, AGSK gibi küresel askeri yapılanmalar, bir yandan da ABD'nin kendi iç gereksinimleri gibi temel nedenler NAFTA oluşumunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca;

- ABD'ye yoğun Japon ve Avrupa sermayesinin girmesi,
- Tayvan, Kore ve Japon firmalarının Meksika'da uluslararası şirketler olarak etkinlik göstermeye başlaması,
- Uzak doğu orijinli otomotiv ve elektronik sektörün Kanada'ya yayılması gibi olgular, ABD'ni hem Kanada hem de Meksika ile ekonomik etkileşimini yeniden gözden geçirmeye yöneltmiştir.

Bu yönelim aynı zamanda NAFTA'nın da başlangıcı olmuştur. Böylece ABD, 1985'de Kanada, 1989'da ise Meksika ile Serbest Ticaret Antlaşmaları yaparak 1994'de yürürlüğe giren NAFTA'ya temel oluşturmuştur.

NAFTA oluşumunun da küresel dünya ekonomisinde, serbest ticaretin olanaklarından yararlanmak, geniş pazar alanlarına girmek kapsamında amaçları bulunmaktadır. Belirtilen amaçların üye ülkeler açısından ne ölçüde etkin olduğu? konusu ayrıntılı sayısal inceleme ve verileri gerektirdiği göz ardı edilmeden bu araştırmanın sınırlılıkları içinde anılan konuda ana çizgilerle tümel bir çerçeve çizilmeye çalışılmıştır.

3.4.5. Asya–Pasifik Ekonomik İşbirliği Forumu–APEC: Bir yandan Avrupa Birleşik Devletleri (pazarı), bir yandan Kuzey Amerika'da ABD etkinliği ile beliren NAFTA oluşumu, Asya'da da benzer bir oluşumu gündeme getirmiştir. Benzer yapıda bir pazar Japonya'nın öncülüğünde 1989 yılında 18 ülke katılımlı APEC'i ortaya çıkarmıştır.

Bu oluşumda ABD ve Çin de yer alırken, Endonezya, Malezya, Yeni Zelanda, Papua Yeni Gine, Filipinler, Singapur, Güney Kore, Taylan, Hong-Kong, Tayvan ve Şili, Kanada, Meksika ve Avusturya, APEC oluşumunda yer alan diğer ülkeler arasında bulunmaktadır.

Yukarıda sıralanan APEC oluşumunda yer alan ülkeler incelendiğinde, ABD ve Çin gibi farklı nitelikte ülkelerin de olduğu kendini göstermektedir. APEC'in temel amacının; endüstriyel, ticaret, tarım ve sosyal güvenlik alanlarında iş birliği yapmak olarak belirlendiği görülmektedir.

AB, NAFTA ve APEC dışında dünyada bütünleşen diğer oluşumlar ise

şöyledir (Wikipedia, 2024 ve Aydoğan, 1999: 572):

- Merkezi Amerika Ortak Pazarı (CACM)
- Carribean Ülkeleri Ekonomik İşbirliği (CARICOM)
- Doğu Asya Ekonomik İşbirliği (ASEAN)
- Güney Asya Ekonomik İşbirliği (SAARC)
- On üç Afrika ülkeli Ortak Gümrük Tarifesi Uygulaması

Bu ülkeler üzerinde de AB, NAFTA ve APEC'in önemli etkinliği vardır. AB, NAFTA ve APEC ülkelerinin toplam nüfusu yaklaşık dört milyardır. Bu da gösteriyor ki; anılan oluşumlar hem ekonomik, teknolojik ve güvenlik gibi boyutlarda hem de dünyanın üçte ikisini oluşturan nüfus potansiyeli ile güçlü bir küresel etkiye sahiptir.

3.5. Küreselleşmede Siyasi ve Mali Oluşumlar

Küresel dünya anlayışının birer uzantısı da siyasi ve mali oluşumlardır. Bunlardan belirgin olanları aşağıda olduğu gibi sıralanabilir:

- Birleşmiş Milletler Örgütü–BM
- Uluslararası Para Fonu–IMF
- Dünya Bankası
- Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü–OECD

3.5.1. Birleşmiş Milletler Örgütü–BM: 1945'de kurulan BM. ABD, Sovyetler Birliği, İngiltere, Çin, Fransa BM'nin kuruluşuna öncülük eden ülkelerdendir. BM farklı işlevleri olan birimlerden oluşur. Yılda bir kez olağan toplanan ve her üye ülkenin bir oyla katıldığı Genel Kurul BM'in tartışma ve karar birimidir. BM'in bir diğer birimi olan Güvenlik Konseyi ise beşi sürekli on beş üyeden oluşur.

BM bünyesinde etkinlik gösteren kuruluşlardan bazıları şunlardır:

- BM Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü–UNESCO
- BM İnsan Yerleşimleri Merkezi–HABİTAT
- BM Tarımsal Kalkınma Fonu–FAD
- BM Uluslararası Çalışma Örgütü–ILO

Bütünleşen ekonomik yapıda ülkelerin birbiriyle ilişkileri her zamandan daha çok gerekli olmakta, bir yönde ise evrensel ölçekte BM Örgütünden daha işlevsel politikalar beklenmektedir. Bu işlevlerden biri olarak BM az gelişmiş

ülkelerin kalkınma amaçlı sosyal ekonomik politikalarıyla ilgilenmeye çalışmaktadır.

3.5.2. Uluslararası Para Fonu–IMF: Ülkeler arasındaki ekonomik ilişkiler sonucu dış ticaret kapsamının genişlemesi “uluslararası bir para sistemini” gündeme getirmiştir. IMF 1945’de BM’nin bir örgütü olarak kurulmuştur. IMF’nin belirgin amaçları: dünya para piyasalarına yön vermek, gelişmekte olan ülkelerin para politikalarını denetlemek ve tek para birimli uygulamalar izlemektir.

Bu amaçların gerçekleşmesi yönünde politikalar izleyen IMF, ülkelerin ekonomik kararlarında etkili işlev göstermektedir. Başta ABD olmak üzere; Japonya, Almanya, İngiltere ve Fransa IMF politikalarını belirleyen 20 üyeli yönetim kurulunun değişmez üye ülkelerindedir. IMF oluşumuna Türkiye’nin 1947 yılında üye olduğu görülmektedir

3.5.3. Dünya Bankası: Dünya Bankası; (1)Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası, (2)Uluslararası Kalkınma Birliği ve (3)Uluslararası Finans Kuruluşu olmak üzere üç ayrı kurumdan oluşmaktadır. Dünya Bankasının temel amaçları: ülkelere krediler vermek, üretim kapasitelerini artırıcı teknolojik yardımlar sağlamak ve yatırımları uygulamak olarak özetlenebilir.

3.5.4. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü–OECD: 1960’da kurulan OECD, Avrupa ülkeleri ve ABD’nin yanı sıra Avusturya, Kanada, Yeni Zelanda ve Japonya’nın katılımıyla oluşmuştur.

OECD’nin temel amaçları özetle aşağıda olduğu gibidir:

- Üye ülkelerde yüksek büyüme hızı sağlamak,
- Yaşam standartlarını yükseltmek,
- Mali denge ve istikrar sağlamak ve
- Ülkeler arası sermaye akışını serbestleştirmek.

OECD, ekonomi, tarım, maliye ve sorunları inceleme alanlarında komitelerden oluşur. Araştırma ve inceleme çalışmalarını yürütür. Her ülke için yıllık ekonomik değerlendirmeler yayınlar. Tek bir küresel ekonomi için ortak kurallar önerme, ekonomik ve mali denetimi ortak kılma OECD’nin önemsendiği çalışma alanlarındandır (OECD, 2024 ve Aydoğan, 1999: 252–253).

3.5.4. Dünya Ticaret Örgütü: Küresel dünyada sermayenin serbest hareketinin sağlanması ve çokuluslu şirketlerin etkinliklerine ulusal müdahalelerin

önlenmesi amacıyla bir yatırım antlaşması yapılmıştır. Dünya Ticaret Örgütü (World Trade Organization–WTO) 1995’de başlattığı Çok Taraflı Yatırım Antlaşması (MAI) bir tür “küresel ekonominin anayasası” niteliğindedir.

Çok Taraflı Yatırım Antlaşmasının temel amaçları şöyledir (Ekin, 1999: 77):

- Sermaye hareketlerine konan kısıtlamaları kaldırmak,
- Kar transferini sınırsız kılmak,
- Yabancı işletmelerin üretim biçimine ilişkin tüm sınırlamaları kaldırmak ve
- Hükümetleri ülkelerinin kalkınma politikaları gereği bile olsa; kendi yatırımcılarını kayıracak bir uygulamadan alıkoymak.

Çok Taraflı Yatırım Antlaşmasının bu amaçlarının küresel ekonomide yatırım yapacak şirketlere birçok kolaylık sağladığı görülmektedir.

3.6. Güvenlikte Küresel Oluşumlar

Küreselleşme etrafındaki oluşumlardan biri de güvenlik–askeri nitelikli alanda kendini göstermektedir.

Bu oluşumlar;

- Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü–NATO
- Güneydoğu Asya Antlaşması Örgütü–SEATO.
- Yakın Doğu İşbirliği Antlaşması–CENTO olarak sıralanabilir.

3.6.1. Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü–NATO: NATO, Kuzey Atlantik bölgesinde barış ve güvenliği korumak amacıyla 1939’da kurumuştur. ABD, Belçika, İngiltere, Danimarka, Fransa, Hollanda, İtalya, İzlanda, Kanada, Lüksemburg, Norveç ve Portekiz NATO’ya ilk katılan ülkeler arasındadır. Daha sonraki süreçte Türkiye ve Yunanistan (1952), Almanya (1955) ve İspanya (1982) NATO’ya katılmıştır. Kuruluşunun 50. yılında NATO kendi üye ülkelerinin ortak savunma ilkesini korumak ve kollamak yönünde yeni eylem planları ortaya koyarak işlevini sürdürmektedir (Yeni Stratejik Konsept). Anılan konsept içeriğinin temel noktası ise “NATO’ya üye olan devletlerin güvenliğini tehdit eden silahlı girişimlere müdahale etmektir” (Aydoğan, 1999:487).

3.6.2. Güneydoğu Asya Antlaşması Örgütü–SEATO: Dünya üzerinde

güvenlik girişimlerinin biri de Uzakdoğu’da yapılmıştır. 1954’de kurulan SEATO’ya Güney Doğu Asya ülkelerine ek olarak, ABD, Fransa, Avusturya, İngiltere, Yeni Zelanda, Filipinler ve Pakistan katılmıştır. SEATO’nun temel amacı, NATO benzeri güvenlik politikaları uygulamaktır. Ancak; gelişen süreçteki olaylar, Çin ve Vietnam’da başlatılan bağımsızlık girişimleri SEATO’nun 1977’de dağılmasına neden olmuştur.

3.6.3. Yakın Doğu İşbirliği Antlaşması–CENTO: CENTO Yakın Doğu İşbirliği Antlaşması ABD, İngiltere, Türkiye, İran, Irak ve Pakistan’ın katılımıyla 1955’de kurulmuştur. NATO, SEATO ve CENTO dışında özellikle ABD’nin başlattığı bir dizi güvenlik askeri antlaşması bulunmaktadır. ABD’nin coğrafi konumu ve antlaşma yaptıkları ülkelerin coğrafi konumları dikkate alındığında, antlaşmaların amaç ve kapsamı ne olursa olsun küresel dünya olgusunun birer uzantısı niteliğini taşıdığı söylenebilir.

3.7. Eğitim-Öğretimde Yönelimler

Yukarı satırlarda yer verilen oluşumlar küreselleşen sosyo-kültürel ve ekonomik yapı; karşılıklı etkileşimin doğal bir yansıması olarak eğitim bilim alanında yer alan bilgi kollarını da etkilemiştir. Formal eğitim süreçlerinde uygulanan eğitim, öğretim ve ders programları da anılan değişime uyum sağlamak amacıyla bir programın temel öğeleri yönünden yönelim gösterme gereksinimiyle karşı karşıya kalmıştır.

Aşağıda bir eğitim-öğretim programının temel öğelerini oluşturan öğeler aşağıda önce çizelge hâlinde bütünsel olarak sunulmakta sonra da ayrı ayrı ele alınıp açıklanmaktadır (Karaağaçlı, 2023:143-146):

Tablo 1: Eğitim, Öğretim ve Ders Programlarının Temel Öğelerindeki Yeni Yönelimler

Programın Ögesi	Yönelim Özellikleri
Hedef	Herkese tek tip tek merkezli, soyut ve ütopyik hedefler yerine; bireysel, kitlesel ve bağımsız ihtiyaçlara dönük hedefler belirleniyor.
İçerik	Donmuş, konservatif ve statik içerik yerine, zengin, esnek ve güncel öğrenme öğeleri isteniyor.
Eğitim durumları	Sınıfın, kapalı eğitsel fizik-mekân iklimi yerine, hedeflere ve içeriğe göre; öğrenme ortam, zaman ve öğretme-öğrenme süreçleri tasarlanıp uygulanıyor.
Değerlendirme	Soyut kuramsal bilgiye, başarıya, sonuca ve ürün çıktılarına bakan ölçme değerlendirme yerine; sürece, ürüne, performansa, yetiştirmeye, biçimlendirmeye bakma, özgüven kazandırma, bilimsel anlama ve bilimsel mantığı kavramayı ölçen ve değerlendiren yaklaşımlar izleniyor.

Tablo incelendiğinde, eğitim, öğretim ve ders programlarının temel öğelerinin birey ve toplum ölçeklerinde değiştiği anlaşılmaktadır. Eğitim ihtiyaçları analizlerine göre; hedeflerin, içeriğin ve eğitsel öğretme-öğrenme ortamlarının düzenlendiği görülmektedir. Eğitim durumları tasarımında hedef-içerik desenine uygun öğretme-öğrenme süreçlerinin planlandığı gözlenmektedir. Değerlendirme ögesinde ise hedef-içerik-eğiti durumlarını tümel olarak ele alarak, ölçme değerlendirme yöntem ve tekniklerinin uygulandığı, performans düzeyine bakıldığı dikkati çekmektedir.

3.7.1. Hedefler: Eğitim-öğretimde hedefler; “nasıl bir insan” sorusunun karşılığını gözlenebilir öğrenci yeterlikleri ile ortaya koymaktır. Bugün eğitimde genel hedefler, tüketicilikten üreticiliğe; içerikten yöntem, grup öğretiminden bireysel öğretime, elit eğitimden kitlesel eğitime, bağımlı kişilikten bağımsız kişilik geliştirmeye doğru yönelmiş bulunmaktadır. Hedefler; formal eğitim kademelerine göre okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeylerinde yeni güncel ve teknolojik gelişmelere göre farklılıklar göstermekte ayrıca fen, sosyal, temel bilimler, yabancı dil öğretimi ve öğretmen eğitimi olarak da tüm disiplinleri kapsamaktadır.

Eğitsel hedeflerin, hedef kitlenin, ilgilerine ve ihtiyaçlarına göre seçilmesi, üst düzey düşünme becerilerini kazandırmaya katkı sağlayacak formasyonda hazırlanması önerilmektedir (Kayacan, 2024:90).

B.S. Bloom’un sınıflandırarak alan yazına kazandırdığı bilişsel alanda daha yaygın saha bulan “hedef etimolojisi” yeni moda yönelimlerle kazanım kavramına dönüşmüş bulunmaktadır.”

Bu bulgunun somutlanmış hâli aşağıda önce hedef sonra kazanım ifadeli olarak örneklendirilmektedir:

• **Hedef** ifadesi olarak; Ortaokul yedinci sınıf Matematik dersinde iki bilinmeyenli denklemleri çözebilme.

• **Kazanım** ifadesi olarak; İlkokul üçüncü sınıf Türkçe dersinde verilen cümleyi öğelerine ayırır.

3.7.2. İçerik: Programın içerik ögesi programda verilecek mesajlardır. İçerik, programda belirlenen hedeflere uygun seçilir ve desenlenir. İçerik ögesinde hedeflere ulaşabilmek için öğrenciye “Ne öğreteceğiz?” sorusuna cevaplar aranır. Çünkü içeriğin anlamlı bir bütün hâlinde sunulmasının en

önemli yararı, hedeflerin daha etkili şekilde gerçekleşmesini sağlamaktır.

İçeriğin desenlenmesinde şu yönler dikkate alınır:

- Hedeflere uygunluk
- Bireysel fayda
- Toplumsal fayda ve
- İçeriğe alınan bilginin konu alanı içindeki önem yeri, sırası ve deseni planlanır.

İçeriğin desenlenmesinde (1)Yeni bilgi öğelerinin yeri ve zamanı geçmeden programlara yansıtılamaması ve (2)Bilimsel, teknolojik, sosyal ve kültürel değişimlerin programlara uyumu başlıca sorunlar olarak gözlenmektedir.

Eğitim-öğretimde eğitim, öğretim ve ders programlarının işlevsel olması için uygulamaya yönelik ve gerçek hayata kolay aktarılabilen içeriklere, sahip olması ve programı alanların görüşlerini ve yorumlarını da yansıtmaları gerekiyor. Eğitim, öğretim ve ders programlarının içeriklerinin mikro ölçekte güncel bağlama uygun hazırlanması öğretim yöntem ve teknikleriyle uygulanabilir olması makro ölçekte eğitim-öğretim sistemlerinin yapı, hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme süreçlerinin eğitsel katkılarını artırır.

Bu konuda, bilişim okur-yazarlığının önem ve değer kazandığı günümüzde bilişim farkındalığı ver okur-yazarlığı formasyonlarını kazandıracak içeriğin verilmesi gerekiyor. Benzer şekilde de dinleme-izleme, okuma, yazma ve konuşma becerilerinin kazanımına yönelik içerik de dil öğrenmede önem ve değer taşıyor.

İçerikle ilgili yeni yönelimler aşağıda sıralanan özelliklerle ilgili önerileri getiriyor:

- İçerik; önce hedeflerle sonra kendi içinde tutarlı olmalıdır.
- İçerik; ihtiyaçlara, başat felsefeye, ekonomiklik ilkesine uygun olmalıdır.
- İçerik, soyut düşünceler geliştirmeye, şemalaştırmaya ve kaynaşıklığa uygun olmalıdır.

İçeriğin desenlenmesinde çeşitli disiplinler ve dersler arasındaki ilişkilerin kurulması ve etkileşimin sağlanması ile farklı bilgi öğeleriyle ve türleriyle bağlar artar. Böylece öğrenmede anlamlılık yani eski yeni bağları kurma ve transfer yani öğrenilenlerin başka ve yeni durumlarda kullanılması daha etkili ve kolay olur (Karaağaçlı, 2023: 188-189).

3.7.3. Eğitim durumları: Program açısından; eğitim durumları eş deyişle öğretme-öğrenme süreçleri hedeflere uygun desenlenen içeriğin öğrencilere “Nasıl ulaştırılacağı?” tasarlanması (zihinsel) planlanması (yazısal), uygulanması (işlevsel) ve değerlendirilmesi (yargısal) özellikler taşımaktadır.

Eğitim durumlarında; yeni bilgi, beceri ve tutum kazanımları aşağıda sıralanan kuram, yaklaşım, yöntem ve tekniklere uygun olması önemsenmektedir:

- Yapılandırmacı ve sosyal öğrenme kuramları
- Sezgisel ve araştırmacı yaklaşımlar
- Bireysel öğretim yöntemleri
- E-ortamlı öğrenme tasarımları
- Dizgeli öğretim
- Uzaktan eğitim
- Anlamlı öğrenme
- Elektronik ortamlı araç gereçlerle öğretim

Eğitim durumlarında; “bireysel-bağımsız-kitlesele ve yaşam boyu öğrenme” temelinde esnek öğrenme zamanları ve eğitsel ortamlar uygulanmaktadır. Eğitim durumlarında; hedef ve içerik bütünlüğü dikkate alınmaktadır. Eğitim durumlarında; “kalıcı izli öğrenmeleri artıran” yaklaşım, yöntem ve teknikler işe koşulmalıdır.

3.7.4. Değerlendirme: Değerlendirme, genelde yargı ve karar belirtirken; özde ise “ölçme sonuçlarını bir ölçüte vurarak ölçülen nitelik hakkında bir değer yargısına ulaşmadır”. Değerlendirme ögesiyle, programdaki eğitsel özel hedeflerin “Ne kadar?” gerçekleştiği belirlenir

Değerlendirme ögesiyle; eğitim-öğretim süreçlerindeki bireylerin önbilgileri belirlenir. Bireyler var olan durumlarına göre eğitim programlarına alınır. Bilgi, beceri ve tutum düzeyleri saptanır. Öz değerlendirmelere ışık tutulur. Eğitsel etkinliklerin çıktıları belirlenir. Eğitimin paydaşlarına eğitimdeki ve okullardaki çalışmalar hakkında veriler sunulur. Öğretmenlerin ve okul idarecilerinin uyguladıkları yaklaşım, yöntem ve tekniklerin etki durumları somut olarak ortaya konulur.

Değerlendirmeyele eğitim ve istihdam hizmetlerinin planlı, tutarlı ve yeterli olarak yürütülmesi sağlanır. Değerlendirmeyele eğitim, öğretim, ders programlarının yapay zekâ gibi teknolojik ve bilimsel yönelimlere uyum sağlaması

nesnel ölçütlerle görülür. Eğitsel iş gören formasyonlarının özellikleri de değerlendirilmeyle uygulamalara yansıtılır.

4. Sonuç

“Küreselleşen Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapıda Eğitimde Yeni Yönelimler” konulu bu araştırmada ulaşılan sonuçlar şunlardır:

1. Küreselleşme olgusu evrilen süreç içinde önce ekonomi, sosyal ve kültürel alanları sonra eğitim alanını etkilemiştir.

2. 21. yüzyılın ilk çeyreğinde, küreselleşme olgusu bugün evrensel ölçekte her alanda kullanılan bir etki alanına sahiptir.

3. 21. yüzyılda günceli ve sonrasına tümel bakıldığında; salgın hastalıkların arttığı, sömürgecilik girişimlerinin yapı değiştirdiği, ulusal bağımsızlık girişimlerinin ve silahlanmanın hızlandığı, evrensel ve ulusal güvenlik sorunlarının arttığı, devletin ekonomi ve üretim hizmetlerinin yeni özneli liberal anlayışla çekildiği gözlenmektedir.

4. 21. yüzyılda elektronik ticaretin genişlerken; yeni neslin görsel uyarılara tepkileri artmakta yapay zekâ uygulamalarının ürün ve hizmet alanları çeşitlenmektedir.

5. Küreselleşen sosyo-kültürel ve ekonomik yapının eğitimde yeni yönelimleri; bir eğitim-öğretim programının temel öğeleri boyutlarında gözlenmektedir.

6. Hedefler bireysel ve toplumsal ihtiyaçlara uygun somut olarak belirlenmektedir.

7. İçerik ögesinde esnek ve değişebilen öğrenme birimleri desenlenmektedir.

8. Eğitim durumları ögesinde teknoloji destekli esnek ortamlar, zamanlamalar seçenekli öğretme-öğrenme süreçleri sunulmaktadır.

9. Değerlendirme ögesinde ise bilgi, beceri ve tutum yeterliklerini ölçen performans değerlendirmelere ve alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarının işe katıldığı dikkati çekmektedir.

5. Öneriler

“Küreselleşen Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapıda Eğitimde Yeni Yönelimler” konulu bu araştırmada ulaşılan sonuçlar ışığında dikkate alınmasında yarar beklenen öneriler aşağıda sıralanmaktadır:

1. Küreselleşme olgusu, salt ekonomik alanda değil; sosyo-kültürel ve eğitim süreçleriyle birlikte ele alınıp özel düzenlemelere gidilmelidir.
2. Küreselleşmenin etkileri eğitim, öğretim ve ders programlarının öğelerine yansıtılmalıdır.
3. Hedefler, bir eğitim-öğretim programın diğer temel öğelerine sıralılık, ardışıklık ve bütünlük getirecek şekilde oluşturulmalıdır.
4. İçerik oluşturulurken; (1)Yeni bilgi öğelerinin yeri ve zamanı geçmeden programlara yansıtılması ve (2)Bilimsel, teknolojik, sosyal ve kültürel değişimlerin programlara uyumuna dikkat edilmelidir.
5. Eğitim durumları hedeflere/kazanımlara, içeriğe, öğrenci düzeyine, öğretim ilkelerine uygun ekonomik ve tutarlı olarak tasarlanıp uygulanmalıdır.
6. Değerlendirme sürecinde öncelikle hedefler sonra, içerik ve eğitim durumları bütünsel olarak dikkate alınarak ölçme ve değerlendirme yöntem, teknik ve araçlar dikkate alınmalıdır.

6. Vargı ve Yargı

“Küreselleşen Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapıda Eğitimde Yeni Yönelimler sonucu eğitimde yapı, içerik, yöntem değişiklikleri yaşamsal önem taşımaktadır. Küreselleşme sadece ekonomik alan olarak değil; güncel yaşamı etkileyen eğitim, sağlık, hizmet sektörleriyle bütünsel olarak ele alınmalıdır.

Çünkü toplumda eğitim görme isteğinin yükselmesi, gelişen bilişim teknolojilerine karşın eğitim krizlerinin baş göstermesi, eğitim durumlarının kalite ve standartlardan yoksun olması, kalıcı izli öğrenmelerin düşük olması gibi sorunlar teknoloji ve eğitim-öğretim tümelinin bilimsel yöntem ve tekniklerle ele alınmasını gerektirmektedir.

Küreselleşme olgusunda Türkiye'nin her alanda sosyal diyalog sürecini işletmesi gereği bulunmaktadır. Evrensel ve ulusal ölçekli söylemlerde de sıkça geçen sosyal uzlaşma, sosyal ortaklık, katılmalı yönetim ve toplumsal sözleşme gibi kavramlar sadece söylemde kalmamalı yaşama katılmalıdır. Bunun yolunun ise Atatürk'ün “Yurtta Barış Dünyada Barış” temelli, öz güvenli, açık yönetimli, demokratik ve laik değerleri benimseyen bilimsel bir yönetim yaklaşımından geçtiği unutulmamalıdır.

7. Etiksel Gerekçe

“Küreselleşen Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapıda Eğitimde Yeni Yönelimler Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğin Sosyo Ekonomik Durumunu Değerlendirmeleri” konulu bu çalışmada; Hazırlık, plan, yazım, alıntı ve raporlaştırma süreçlerinde araştırma yöntem bilim ilkelerine göre; atıf ve alıntı kurallarına uyulmuş, alan yazım verilerinde bir intihal ve manipülasyon yapılmamıştır.

KAYNAKÇA

- Arslan, Hakan (2000); *Küreselleşmenin Emek Üzerindeki İdeolojik Etkileri ve Seçenek Sorunu*. Küreselleşme. İmge Kitabevi. Ankara.159-275.
- Avrupa Birliği (2023a); *Avrupa Ekonomik ve Parasal Birliği EPB ve EURO*. AB Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği. Ankara.
- Avrupa Birliği (2023b); *Avrupa Birliğinin Enerji Politikası*. AB Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği. Ankara.
- Avrupa Birliği (2024); *Avrupa Birliği'nin Enerji Politikası, Mevzuatı*, <http://europa.eu.int/pol/ener/index.en.htm>. (Erişim tarihi): 14.09.2024.
- Armaoğlu, Fahir (1983); *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1980. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, No: 252 –17. Ankara.*
- Aydoğan, Metin (1999); *Yeni Dünya Düzeni Kemalizm ve Türkiye 20. Yüzyılın Sorgulanması. Cilt: 1-2. Otopsi Yayınları, Bilimsel Araştırmalar: 2. İstanbul.*
- Boratav, Korkut (2000); *Emperyalizm mi? Küreselleşme mi? Küreselleşme. İmge Kitabevi. 15-26. Ankara.*
- T.C. Cumhurbaşkanlığı, (2019); *Onbirinci Kalkınma Planı (2019-2023). T.C. Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı. 30.10.1984 tarihli ve 3067 sayılı Kanun gereğince, TBMM Genel Kurulunun 18.07.2019 tarihli 105'inci Birleşiminde onaylanan Plan. Ankara.*
- Ekin, Nusret (1996); *Küreselleşme ve Gümrük Birliği. İstanbul Ticaret Odası Yayın No: 1999-47. İstanbul.*
- Friedman, Thomas (2000); *Lexus ve Zeytin Ağacı: Küreselleşmenin Geleceği*. Boyner Holding Yayınları. İstanbul.
- Giddens, Anthony (2000); *Elimizden Kaçıp Giden Dünya: Küreselleşme Hayatımızı Nasıl Yeniden Şekillendiriyor?. Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti. İstanbul.*
- Günoğur, Haluk (1998); *Toplulukta ve Türkiye Topluluk İlişkilerinde Gümrük Birliği ve Malların Serbest Dolaşımı*. Ankara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları. Ankara.
- Güvenir, Adnan (2000); *Bilgi Çağında Yönetim. COGNIS Türk Henkel Dergisi. Sayı:180, Ocak, 3-9. İstanbul.*
- İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, (1948); *İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi*. Universal Declaration of Human Rights. Declaration Universelle des Droits de l'Homme. BM Genel Kurulu'nun 10 Aralık 1948 Tarih ve 217 A sayılı kararıyla benimsenen ve ilan edilen metin.
- Kaptan, Saim (1983); *Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri*. Ulus, P.K. 429. Ankara.

Karasar, Niyazi (1991); *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. Şti. Ankara.

Hirst Paul-Grahame Thompson (2019); *Globalization in Question: The International Economy and The Possibilities of Governance*. Cambridge: Polity Press. Indiana.

Karaağaçlı, Mustafa (1995); *Avrupa Birliği Ülkelerinde Uygulanan Meslek Standartları ile Türkiye'deki Mesleki Yeterliklerin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Karaağaçlı, Mustafa (1996a); *İkili Meslek Eğitimi ve Meslek Standartları*. Türk Alman Mesleki Eğitim Merkezi. Ankara.

Karaağaçlı, Mustafa (1996b); *Eğitimde Meslek Standartlarına Duyulan Gereksinim*. *Standart Ekonomik ve Teknik Dergi*. Türk Standartları Enstitüsü Yayınları. Yıl:35, Sayı:416, Ağustos, 84-87. Ankara.

Karaağaçlı, Mustafa (1996c); *Türkiye'nin Dışa Açılmasında (Avrupa Birliğine Uyum) Meslek Standartları ve Belgelendirme Sisteminin İşlevi*. III. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Program ve Bildiri Özetleri. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 5-7 Eylül, 132-133. Bursa.

Karaağaçlı, Mustafa. (2023); *Program Geliştirme Butiği*. Bizim Büro Basımevi Yayın ve Dağıtım Hizmetleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti. Matbaa Sertifika No:42488. ISBN-978-60580173-6-8. Bandrol Seri No Aralıkları: THG-UNS 425251-425275. Ankara.

Karaağaçlı, Mustafa. (2024a); *İleti ve Öğretimde Teknoloji*. Bizim Büro Basımevi Yayın ve Dağıtım Hizmetleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti. Matbaa Sertifika No:42488. ISBN 978-605-80173-7-5. Bandrol Seri No Aralıkları: THG-VLY 133378-133462. Ankara.

Karaağaçlı, Mustafa (2024b); *Liberalizmle Zedelenen Sosyal Adalet ve Eşitlik*. <http://www.mektepligazete.com>. Köşe Yazıları. Mustafa Karaağaçlı. (Erişim tarihi):02.12.2024.

Kayacan, Ferhat. (2024); *Eğitimde Türk Dünyası Edebiyatları (1920-1929)*. RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (Ö15), 88-99. DOI: <https://zenodo.org/record/13822881>.

Kayacan, Ferhat. (2024); *Yaşam Boyu Öğrenme Bağlamında Türkülerin Televizyon Dizilerinde Kullanımı*. RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (40), 393-402. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1502201>.

Liemnt, Van Gijbert (1995); *Globalization Informal Employment and Social Dumping TIRA II. International Industrial Relations Congress*. 1-9. İstanbul.

Manza, Jean (2020). *Eşitsizlik*. Çev. Çağrı Mutaf. Ed: Bryan S. Turner. ss.288-293. Pinhan Yayıncılık. İstanbul.

Organisation for Economic Co-operation and Development, (2024); *OECD-Organisation for Economic Co-operation and Development*. Paris: Fransa. <https://www.oecd.org>. 23.12.2024.

Plumbridge, Haul Wolf (1989); *Meslek Standartları Test Etme ve Sertifikasyon Sistemi ile İlgili Bir Kurumlaşma Önerisi*. SEGEM. Ankara.

Rigel, Nurdoğan (1991); *Elektronik Rönesans Uydu Yayın ve Kablolu TV Teknolojisiyle İzlenen Körfez Savaşı*. DER Yayınları. İstanbul.

Robertson, Roland (2018); *Globalization: Social Theory and Global Culture*. Saye Publications. England, London.

Turner, Bryan (2020); *Eşitlik*. Çev: Çağrı Mutaf. Ed: Bryan S. Turner. ss.286-288. Pinhan Yayıncılık. İstanbul.

Wikipedia. (2024). Örgütler ve Kuruluşlar ve Örgütler listesi. https://tr.wikipedia.org/wiki/Uluslararası_Örgütler. (Erişim tarihi): 27.12.2024.

Genişletilmiş Özet

Küreselleşme olgusu uluslararası ölçekte etki alanlarını genişletirken; sosyal, kültürel ve ekonomik yapıda neden olduğu değişimleriyle eğitim süreçlerini de yenilenmeye zorlamaktadır. Küreselleşmenin eğitim sistemlerinin yapısal formasyonlarını “niçin, ne içerikte, ne biçimde, nasıl ve ne kadar?” değişime yönelttiği sorularına bilimsel karşılıklar bulunması gereksinimini de gündeme getirmektedir. İşte bu nedenle; bu çalışmada “küreselleşmeyle değişen sosyal, kültürel ve ekonomik yapıda eğitimde beliren yeni yönelimler” problem durumu olarak ele alınmıştır.

Araştırmanın genel amacı; küreselleşen sosyo-kültürel ve ekonomik yapıda eğitimde yeni yönelimleri betimlemektir. Araştırma, Küreselleşen sosyo-kültürel ve ekonomik yapıda eğitim olgusunu güncel gelişmeler ışığında yeni yönelimler bağlamında bir programın temel öğeleri yönüyle analiz yaptığından önem taşımaktadır.

Betimsel türde tarama modeli çerçevesinde gerçekleştirilen çalışmada; verilerin toplanması ve analiz edilmesinde; araştırmanın genel amacı doğrultusunda basılı ve elektronik bilgi kaynaklarına ulaşılmış, teorik bilgiler araştırmacının postpozitivist görüşlerine ve gözlemlerine dayalı olarak gerekli yorumlarına yer verilmiştir. Bu yaklaşım içinde çalışmada; Küreselleşen sosyo-kültürel ve ekonomik yapıda eğitim olgusunu güncel gelişmeler ışığında analiz etmeye, eğitim ve öğretime ait yeni yönelimleri betimlemeye, yeni yönelimleri bir programın temel öğeleri yönüyle tümel olarak analiz etmeye özel bir önem verilmiştir.

Araştırmada elde edilen bilimsel veriler şu alt başlıklarda bulgular olarak sunulularak betimlenmiştir: (1)Küreselleşen sosyo-kültürel ve ekonomik yapının görünümü, (2)Küreselleşmenin doğurguları, (3)Küreselleşmenin saha uygulamaları, (4)Küresel ekonomik örgütlenmeler, (5)Küreselleşmede siyasi ve mali oluşumlar, (6)Güvenlikte küresel ölçekli oluşumlar somut olarak ortaya konulduktan sonra; (7)Küreselleşen yapıdan kaynaklanan Eğitim-öğretimde yönelimler bir programın temel öğeleri bağlamında analiz edilmiştir.

Küreselleşmeyle, Uluslararası ölçekte;(1)Kuzey Amerika-NAFTA, (2)Asya Pasifik-APEC ve (3)Avrupa Birliği-AB olmak üzere üç kutuplu bir yapı ortaya çıkarken; ulusal ölçekli çok yönlü değişimleri de artırdığı gözlenmektedir. Küresel bütünleşmelerde, coğrafi yakınlık yerine; yenilikçi teknolojilerin araçları, üretim sistemlerinin otomasyon yapıları ve sosyal güvenlik politikalarının önemsendiği gözlenmiştir.

21. yüzyılda evrensel ve ulusal ölçekli küresel değişimleri algısal olarak yönlendirmede; konvansiyonel medya; radyo, televizyon, gazeteler, dergiler, bültenler, basın bildirimleriyle elektronik ve bilişim temelli medya: e-ortamlı iletişimler, Facebook, X, LinkedIn, Instagram, Pinterest, Whatsapp, Bloglar, Messenger ve YouTube gibi sanal iletişim araçları da algıları ve olayları yönetme etkilerini sürdürmüştür.

Küreselleşmenin doğal bir yansıması olarak eğitim bilim alanında yer alan bilgi kolları da etkilenirken; eğitim programlarında hedeflerin, içeriğin ve öğretme-öğrenme ortamlarının yeniden düzenlendiği görülmektedir. Değerlendirme ögesinde ise hedef-içerik-eğitim

durumlarını tümel olarak ele alarak, alternatif ölçme değerlendirme yöntem ve tekniklerinin uygulandığı, performans düzeylerine bakıldığı dikkati çekmektedir.

Genelde adına ekonomik yapılanma denilen dünyadaki değişim olgusunun özeldeki etkilerinde ise piyasa rekabetinin arttığı, sermaye ve finansman piyasalarının hareket alanlarının genişlediği, sınırsız iletişimin yaygınlaştığı, küresel ölçekte sermayenin belirli kutuplarda toplandığı, küresel sermayenin ulusal ekonomileri zorladığı, iş yasalarına ilişkin tartışmaların gündemde yoğun yer aldığı, site tipi yerleşim fizik-mekânlarının çoğaldığı gözlenmektedir. Küreselleşme uygulamalarının; gümrük birliği, işgücünün serbest dolaşımı ve para Birliği olarak sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel sahalara yansıtıldığı görülmektedir.

Araştırmada; küreselleşme olgusunun bugün evrensel ölçekte her alanda kullanılan bir etki alanına sahip olduğu, sömürgecilik girişimlerinin yapı değiştirdiği, ulusal bağımsızlık girişimlerinin ve silahlanmanın hızlandığı, evrensel ve ulusal güvenlik sorunlarının arttığı, devletin ekonomi ve üretim hizmetlerinin yeni özneli liberal anlayışla çekildiği, elektronik ticaretin genişlediği, yeni neslin görsel uyarılara tepkilerinin arttığı, yapay zekâ uygulamalarının yaygınlaştığı genel sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırma eğitimde yeni yönelimlerin; bir eğitim-öğretim programının temel öğelerini etkilediği Küreselleşen sosyo-kültürel ve ekonomik yapının yansımalarının eğitimde bir eğitim-öğretim programının temel öğeleri boyutlarında olduğu gözlenmektedir. Hedeflerin, bireysel ve toplumsal gereksinimlere göre somut olarak belirlenmesi, içeriğin esnek ve değişebilen öğrenme birimlerinden oluşması, eğitim durumlarının teknoloji destekli ortamlarda, çok seçenekli öğretme-öğrenme süreçleri olarak uygulanması gerektiği özel eğitsel sonuçlarına varılmıştır. Programın Değerlendirme ögesinde ise bilgi, beceri ve tutum yeterliklerini ölçen performans değerlendirmelere ve alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarının eğitsel uygulamalara katıldığı sonucu belirmiştir.

Araştırmanın somut önerileri olarak; Küreselleşme olgusu, salt ekonomik alanda değil; sosyo-kültürel ve eğitim-öğretim süreçleriyle birlikte tasarlanarak uygulanmalıdır. Küreselleşmenin etkisel formasyonları eğitim, öğretim ve ders programlarının temel bileşenlerine yansıtılmalıdır. Hedefler, bir eğitim-öğretim programın diğer temel öğelerine sıralılık, ardışıklık ve bütünlük sağlayacak kazanımlardan oluşturulmalıdır. İçeriğin desenlenmesinde yenilikçi bilimsel, teknolojik, sosyal ve kültürel değişimlerin programlara uyumuna dikkat edilmelidir.

Eğitim durumları hedeflere/kazanımlara, içeriğe, öğrenci düzeyine, öğretim ilkelerine uygun ekonomik ve tutarlı olarak tasarlanıp uygulanmalıdır. Değerlendirme sürecinde ise öncelikle hedefler sonra, içerik ve eğitim durumları bütünsel olarak dikkate alınarak performans ölçen değerlendirme yöntem, teknik ve araçlarından yararlanılmalıdır önerileri geliştirilmiştir.

Araştırmanın vargı ve yargısında ise, Küreselleşmede Türkiye'nin her alanda sosyal diyalog sürecini işletmesi gerektiği, sosyal uzlaşma, sosyal ortaklık, katılımcı yönetim ve toplumsal sözleşmelerin yaşam sahasına katılması için; Cumhuriyetçi Demokrasi'nin Kurucu Filozofu Atatürk'ün "Yurtta Barış Dünyada Barış" temelli, özgüvenli, açık yönetimli, demokratik ve laik değerleri benimseyen ilkelerinin uygulanması vurgulanmıştır.

Extended Summary

As the phenomenon of globalization expands its sphere of influence on an international

scale, it forces educational processes to renew themselves through the changes it causes in social, cultural, and economic structures. This also raises the need for scientific answers to the questions of "why, in what content, in what form, how, and to what extent?" globalization is leading to changes in the structural formations of education systems. Therefore, this research addresses the problem of "new trends emerging in education in the changing social, cultural, and economic structures due to globalization."

The overall aim of this research is to describe new trends in education within a globalized socio-cultural and economic structure. The research is significant because it analyzes the phenomenon of education in a globalized socio-cultural and economic structure, in light of current developments and new trends, focusing on the fundamental elements of a curriculum.

This research, conducted within the framework of a descriptive survey model, utilized printed and electronic information sources for data collection and analysis in line with the overall objective of the study. Theoretical information was incorporated into the research based on the researcher's post-positivist views and observations, along with necessary interpretations. Within this approach, the research placed particular emphasis on analyzing the phenomenon of education in a globalized socio-cultural and economic structure in light of current developments, describing new trends in education and training, and holistically analyzing these new trends in terms of the fundamental elements of a curriculum.

The scientific data obtained in the research are described by presenting them as findings under the following subheadings: (1)The appearance of the globalizing socio-cultural and economic structure, (2)The consequences of globalization, (3)Field applications of globalization, (4)Global economic organizations, (5)Political and financial formations in globalization, (6)Global-scale formations in security are concretely presented; (7)Trends in education and training arising from the globalizing structure are analyzed in the context of the basic elements of a program.

With globalization, a three-polar structure has emerged on an international scale, consisting of (1) North America-NAFTA, (2) Asia Pacific-APEC and (3) European Union-EU; it is also observed that it has increased multifaceted changes on a national scale. In global integrations, instead of geographical proximity, the tools of innovative technologies, the automation structures of production systems and social security policies are considered important.

In the 21st century, conventional media—radio, television, newspapers, magazines, bulletins, press releases—and electronic and information-based media—e-communications such as Facebook, X, LinkedIn, Instagram, Pinterest, WhatsApp, blogs, Messenger, and YouTube—have continued to influence perceptions and events in shaping global changes on both universal and national scales.

As a natural reflection of globalization, branches of knowledge within the field of educational science are also affected; educational programs are seen to be reorganized in terms of objectives, content, and teaching-learning environments. In the evaluation element, it is noteworthy that alternative measurement and evaluation methods and techniques are applied by considering objectives, content, and educational situations holistically, and performance levels are examined.

In general, the phenomenon of change in the world, referred to as economic restructuring, manifests itself in specific ways such as increased market competition, expanded scope of capital and finance markets, widespread unrestricted communication, concentration of capital in certain poles on a global scale, global capital putting pressure on national economies, intense debates surrounding labor laws, and an increase in the physical spaces of gated communities. The effects of globalization are seen in socio-economic and socio-cultural spheres as customs unions, free movement of labor, and monetary unions.

The research concludes that globalization has a universal reach across all fields, colonialist endeavors have undergone structural changes, national independence movements and armament have accelerated, universal and national security problems have increased, the state's role in the economy and production services has shifted towards a new liberal approach, e-commerce has expanded, the new generation's responsiveness to visual stimuli has increased, and artificial intelligence applications have become widespread.

The research indicates that new trends in education influence the fundamental elements of an educational program; the reflections of the globalized socio-cultural and economic structure are observed in the dimensions of the basic elements of an educational program. Specific educational findings suggest that objectives should be concretely defined according to individual and societal needs, content should consist of flexible and adaptable learning units, and educational situations should be implemented in technology-supported environments as multi-option teaching-learning processes. Regarding the evaluation element of the program, it was found that performance assessments measuring knowledge, skills, and attitudes, as well as alternative measurement and evaluation tools, are incorporated into educational practices.

Educational situations should be designed and implemented economically and consistently, in accordance with the goals/outcomes, content, student level, and teaching principles. In the evaluation process, performance-measuring assessment methods, techniques, and tools should be utilized, taking into account the goals first, then the content and educational situations holistically.

The research concludes that Turkey needs to implement a social dialogue process in all areas within the context of globalization, and that social consensus, social partnership, participatory governance, and social contracts must be incorporated into daily life. This is emphasized by highlighting the application of the principles of Atatürk, the founding philosopher of Republican Democracy, based on "Peace at Home, Peace in the World," embracing self-confidence, open governance, and democratic and secular values.